

**THEOSOFISCHE LEERINGEN
DIE LICHT VERKEERD
BEGREPEN WORDEN**

A. P. SINNETT

Theosofische Leeringen die licht
verkeerd begrepen worden.

♦

HERZIENE UITGAVE VAN EEN LEZING
GEHOUDEN IN DE „LONDON LODGE”
OP 20 MEI 1913

DOOR

A. P. SINNETT.

— ♦ —

1915.

UITGAVE VAN DE
N. V. THEOSOFISCHE UITGEVERS-MAATSCHAPPIJ,
AMSTELDIJK 79, AMSTERDAM.

Theosofische Leeringen die licht verkeerd
begrepen worden.

In het begin van onze Theosofische studie moesten wij tevreden zijn met zeer algemeene begrippen omtrent de groote denkbeelden, waarmede wij toenmaals bekend werden gemaakt. Het was dengenen die ons poogden te onderrichten, niet mogelijk ons dadelijk een begrip te geven van die hoogere gebieden der natuur, waarvan men tenminste iets moet begrijpen om tot een juiste waardeering te komen van zelfs maar enkele grondbeginselen, met welke wij te maken hebben. Deze moeilijkheid heeft naar het mij toeschijnt alle pogingen tot metaphysisch denken voor de theosofische beweging belemmerd. Scherp intellectuele werkzaamheid heeft getracht door den "sluier van Isis" heen te dringen, verder te gaan dan de zintuigen, den aard van de stof te bepalen en de processen van het denken te ontleden. Dit alles te zamen blijkt evenwel slechts weinig te zijn vergeleken met den stroom van beteekenisvolle leering, die wij hebben kunnen verkrijgen gedurende het theosofisch tijdperk. Met behulp daarvan zijn wij er geleidelijk in geslaagd eenige der vroegere leeringen in een

licht te zien, dat aan deze een dieper beteekenis geeft dan wijer in 't begin aan konden hechten, en dit niet-tegenstaande de enorme moeilijkheid, welke men ondervindt wanneer men zich met veel moeite toestanden van bewustzijn buiten de ons bekende beproeft voor te stellen. Op deze wijze is het ons duidelijk geworden, dat enkele onzer vroegere opvattingen, ofschoon geen dwaalingen, — inderdaad behoeft geen der leeringen waarmee ik te maken gehad heb, zooals die ons in den beginne werd gegeven, in dezen lateren tijd, als zijnde een dwaling, ingetrokken te worden — toch in die mate onvolledig waren, dat zij aanleiding gegeven hebben tot misverstand; en een poging om enkele van deze misverstanden op te helderen is de taak welke ik nu gewaagd heb op mij te nemen.

De eerste der theosofische leeringen, welke zeer licht verkeerd begrepen wordt — door gebrek aan juist begrip van de toestanden van het leven na den dood en op de hoogere gebieden — is dat gronddenkbeeld, de Reïncarnatie, de groote wet, die wij van het eerste begin der Theosofische studie hebben beseft als een essentieel beginsel der evolutie. En alleen onder de Theosofen is dit denkbeeld naar waarde geschat. Wanneer men bedenkt hoeveel weerzinwekkends er in ligt voor menschen die het niet behoorlijk verstaan, is het zelfs verrassend om te zien, dat dit denkbeeld in zulk een mate doorgedrongen is, zich een weg heeft weten te banen en meer algemeen aangenomen is geworden dan dit gewoonlijk met de theosofische leering het geval is. Veelal is het van den kansel verdedigd als niet in tegenspraak zijnde met de gewone godsdienstige leering; het is aangenomen door menschen, die geheel buiten den invloed der theosofie staan, als de eenig mogelijke verklaring voor wat de vreeslijke onrechtvaardigheid schijnt, die in de wereld heerscht — voor de geheimzinnige ongelijkheid van levensomstandigheden die wij om ons heen zien, het verschil niet

louter in welgesteldheid maar in moreele en intellectuele ontwikkeling in omgeving en zoo verder, die het menschelijk leven zulk een smartelijke verscheidenheid geven. Maar het theoretisch aannemen van dit denkbeeld heeft het niet altijd aannemelijk gemaakt voor menschen, die nauwkeurig wenschen te beseffen, hoe de wet zal werken, wanneer zij weer geïncarneerd worden, die zich moeilijk maken hierover op een wijze, die het geheele begrip voor hen uiterst weerzinwekkend maakt. Zij blijven maar steeds denken van *zichzelf* als wederom in den toestand van een zeer jong kind, als terugkomende met het bewustzijn, dat zij nu bezitten, om opnieuw te worden onderworpen aan de verschrikkelijke beperkingen van den zuigelingenstaat; zij denken aan zichzelf als daartegen optornende, met tegenzin het langzame ontwikkelingsverloop tot aan den volwassen leeftijd verdurende. Wij wenschen ons geheel en al van zulke denkbeelden te ontdoen voor en aler wij in staat zullen zijn te begrijpen wat reïncarnatie beteekent — en de eerste moeilijkheid hierbij betreft het onderscheid tusschen de persoonlijkheid van ieder leven en het Ego waarvan die persoonlijkheid een tijdelijke uitdrukking is.

Naarmate wij dit onderscheid meer beginnen te begrijpen, doet zich allicht een nieuwe moeilijkheid voor. Wanneer er gezegd wordt, dat de persoonlijkheid van een gegeven leven zal opgenomen worden in het Ego — hetgeen, naar ons beslist verzekerd wordt, in den regel het geval zal zijn — op die wijze, dat de bijzonderheden van het laatste leven geleidelijk uit het geheugen zullen verdwijnen, schijnt dit iets in te sluiten dat gelijk op de vernietiging van het persoonlijk bewustzijn, het eenige dat ons werkelijk voorkomt, beschouwd van het standpunt van het fysieke gebied.

Dezelfde troosteloze gedachte is verbonden aan de verkeerde opvatting, die men soms hoort verkondigen aangaande het lot der menschheid aan het einde van

het manvantaram, als wanneer de meuschheid, naar men beweert, weder wordt opgenomen in de godheid waaruit zij bij het begin te voorschijn trad. Indien persoonlijkheden zelfs in de verte gelijkende op wat zij nu zijn, in de godheid zouden worden opgenomen, gelijk een waterdruppel wordt opgenomen in den oceaan, zou dat natuurlijk gelijkstaan met vernietiging; en het opgaan in het Ego, terwijl de persoonlijkheid van dit leven tot een ander overgaat, schijnt ook weer een soort vernietiging voor de meeste menschen, die niet in staat zijn in hun denken te ontkomen aan de toestanden der persoonlijkheid waarin zij op 't oogenblik leven.

Om van die verkeerde opvatting bevrijd te worden moeten wij in de eerste plaats bedenken, dat bestaans-toestanden van langen duur en vol leven liggen tusschen het verdwijnen eener gegeven persoonlijkheid uit de fysieke wereld en het wederverschijnen van het Ego, volgens de wet der wedergeboorte, op dit gebied. Een lange tijd verloopt, voordat de persoonlijkheid, waarmee wij in een leven verbonden geweest zijn, in het ego is opgegaan. Ik heb dit onderwerp bij vroegere gelegenheden in den breede behandeld, maar men dient er voortdurend de aandacht op gevestigd te houden. Bedenk, dat wij in de eerste plaats een levenstijdperk van langen duur hebben — soms loopende over een zeer groote lengte van tijd — waarin de persoonlijkheid ten volle blijft gehandhaafd op de hoogere astrale ondergebieden. In zeer vele gevallen verkiezen menschen, wier persoonlijkheid zeer ontwikkeld was en die een hoog intellectueel standpunt in dit leven hadden bereikt, op de hoogere ondergebieden van het astraal gebied te blijven vertoeven lang nadat zij tot de manasische toestanden konden zijn overgegaan, indien zij dit verkozen hadden, omdat het daar voor hen mogelijk is nieuwe kennis te vergaren op het gebied van hun vroeger werk en zich voor te bereiden om in hun eerstvolgende incarnatie veel uitgebreider werkzaam-

heden van denzelfden aard te kunnen verrichten. In mindere mate is hetzelfde van toepassing op minder gevorderde individuen; wij moeten echter, wanneer wij de toestanden van het toekomstig leven trachten uit te denken het feit, dat deze tot in het oneindige variëeren niet uit het oog verliezen. Het is moeilijk om daar steeds op te letten, terwijl men deze en dergelijke geheimenissen beproeft uit te leggen. Terwijl intellectueel hoog ontwikkelden langen tijd op de hoogere ondergebieden verblijven, zullen minder gevorderden, vooropgesteld dat hun leven niet bepaald heel slecht is geweest, lang vertoeven op ondergebieden, waar het leven zeer veel genot schenkt, al leidt het in zulke gevallen niet noodzakelijk tot verderen vooruitgang. Bij allen komt er evenwel een tijd, dat zij, om te voldoen aan de eischen der evolutie, moeten ophouden bewoners te zijn van het astrale gebied en overgaan tot den manasischen toestand. Wij moeten ons dezen overgang niet voorstellen als een tweeden dood; hij is geheel vrij van de ongerustheid en onzekerheid welke vaak het naderen der fysieke oplossing verbitteren en, wat nauwelijks gezegd behoeft te worden, geheel vrij van het lijden, dat zoo vaak het heengaan van dit gebied vergezelt. Gedurende het astrale leven zijn vele van de eigenschappen, die de persoonlijkheid vormden, langzamerhand verdwenen; hare hoogere aandoeningen, haar liefde-energie, haar verstandelijke eigenschappen blijven onaangetast bewaard, maar zij heeft reeds de meeste kleinere gehechtheden, voortspruitende uit haar aardsche leven, afgeschud. Zij maakt zich gereed voor die vereeniging met het Ego, welke men zich *niet* moet voorstellen als plotseling tot stand komende bij het verlaten van dit gebied. Welke begeerten ook mogen gekoesterd zijn met betrekking tot de voortzetting van persoonlijk bestaan, zij zullen ten gevolge hebben, dat een levendig bewustzijn der persoonlijkheid op de gezegende gebieden der natuur zal worden bewaard juist zoo lang

als de kracht dier begeerten duurt. Doch zooals ik reeds zeide, het Ego, het ware zelf, is een veel meer blijvend iets dan welke persoonlijkheid ook en hoe belangrijk één bepaalde persoonlijkheid in vergelijking met die, welke in de lange loopbaan van het Ego daaraan voorafgingen, ook moge wezen, hare belangrijkheid moet toch worden uitgedrukt in een nieuwe omgeving en om daarvoor het terrein vrij te maken, zijn de kleinere bijzonderheden der laatste incarnatie verwaasd of vervluchtigd. De persoonlijkheid is in ieder geval een gedeeltelijke uitdrukking van het Ego, en vroeger of later wordt het bewustzijn van het aardse gebied in het Ego teruggetrokken, soms na een zeer kort, soms na een lang tijdsverloop, maar het moet ten slotte toch geschieden; en dit samensmelten beteekent, dat al wat belangrijk was in de laatst afegelegde persoonlijkheid door het Ego wordt geabsorbeerd.

Er valt nog iets belangwekkends op te merken in dit verband: vroeger of later kan een persoonlijkheid van zooveel gewicht worden, dat zij om zoo te zeggen blijvend wordt gemaakt en het Ego van haar eigen kleur voorziet in plaats van de kleuring van vroeger opgezamelde ervaringen van het Ego te ontvangen. Dit zal natuurlijk eerst gebeuren op een zeer hoog standpunt van ontwikkeling en is niet van toepassing op de meerderheid der menschen in ons tegenwoordig stadium.

Ik moet nu een oogenblik teruggaan tot het misverstand omtrent het kinderbewustzijn. Het kan zijn dat sommigen van u verhalen hebben gelezen van vreemde ondervindingen die nu en dan voorgekomen zijn in het Oosten — ik denk hier in 't bijzonder aan eenige gevallen in Thibet — waar jonge kinderen, die herkend zijn als reïncarnaties van een vroegere incarnatie, werkelijk in staat zijn geweest, de schuilplaatsen aan te wijzen, waar die vroegere persoonlijkheid verschillende voorwerpen had geborgen met het doel om die later

voor identificatie te gebruiken; en in sommige gevallen heeft het kinderlichaam zelfs woorden geuit, die de verklaring behelsden, dat het werkelijk die vroegere persoonlijkheid was. Men behoeft niet te meenen, dat dit feit in tegenspraak is met hetgeen ik daareven zeide. Wanneer dat heeft plaats gevonden — en ik geloof, dat dit inderdaad zoo is, ik wensch die verhalen niet te verwerpen — dan beteekende dit de handelwijze van een groot adept, die daarachter stond, en kan het dus terzijde worden gelaten als volstrekt niet van toepassing op het gewone leven. En bijna even weinig van toepassing op het gewone leven zijn die gevallen, waar kinderen onder de zeven jaar buitengewone talenten en vermogens bleken te bezitten. Ik geloof, dat die meestal reïncarnaties waren van groote musici. Wij kennen alle de buitengewoon vroege ontwikkeling van Mozart, die naar men zegt op den leeftijd van 6 jaar reeds begon piano te spelen. Hiervan kan men alleen zeggen, dat zulke gevallen geheel abnormaal zijn. Louter als een gissing zou ik willen opperen, dat zij op een groot verlangen van het Ego duiden om op het fysieke gebied eenige van de muzikale ideeën, op het manasische ervaren, uit te drukken. Ons werd altijd te verstaan gegeven, dat op het mentaal gebied muziek alles op de een of andere wijze doordringt, natuurlijk in zeer verschillende mate inwerkende op de menschen al naar hun beantwoordingsvermogen, en het bewustzijn van den gevorderden musicus vervullende met muzikale denkbeelden, die hij zeer verlangend is om hier te reproduceeren. Misschien dwingt de wiskundige aanleg, wanneer deze een sterksprekend kenmerk van het Ego is geworden, dit op gelijke wijze, om vroeg een gelegenheid voor de uitdrukking daarvan op het fysieke gebied te zoeken, en dit zou een verklaring kunnen geven van de "jonge rekengenieën" waar men soms van hoort; maar in zulke gevallen moeten wij tevens zoo goed wij kunnen uitlegging geven van het feit, dat

zich gewoonlijk voordoet, dat namelijk het abnormale vermogen verdwijnt of zwakker wordt, naarmate de knaap opgroeit. Zulke feiten brengen ons in aanraking met natuurgeheimen, die er op wijzen, dat er op vroegere stadia van ontwikkeling een nauwer verband met het geestelijk gebied schijnt te hebben bestaan dan later toen grooter intellectueele ontwikkeling bereikt was. Jonge kinderen, dieren en laagstaande wilden zullen soms bewijzen geven van het bezit van astraal gezicht, al zijn het ook slechts flikkeringen, die op een later stadium van groei verdwijnen.

Ik zal nu de verschillende mogelijkheden beschouwen in verband met het opnieuw tot lichamelijke openbaring komen van het Ego. Een Ego ver genoeg op het pad van dien vooruitgang waarvoor kennis zoo bevorderlijk is, kan als hooger zelf, indien ik die uitdrukking mag bezigen, of als Ego — ik gebruik deze beide termen als nagenoeg synoniem — een bepaalde keuze doen betreffende de nieuwe incarnatie, die het gaat beginnen. Vooral menschen, die reeds een zeker stadium "op het pad" bereikt hebben, in 't bijzonder als zij geroepen zijn, om wat vroeger terug te keeren dan volgens de gewone wet het geval zou zijn, zullen waarschijnlijk een aanzienlijke vrijheid van keuze hebben met betrekking tot de incarnatie, die zij wenschen te nemen.

Ik heb het voorrecht gehad, eenige mededeelingen te ontvangen omtrent gevallen, die werkelijk voorgekomen zijn en daaruit blijkt een merkwaardig feit af te leiden. In al die gevallen waarvan ik gehoord heb, waar aan het Ego, dat tot incarnatie zou komen, verschillende gelegenheden werden voorgelegd — sommige schijnbaar veel minder aantrekkelijk dan andere — scheen het Ego onveranderlijk de minst wenschelijke incarnatie te kiezen, wenschelijkheid dan gemeten van ons standpunt.

Incarnatie in nederige levensomstandigheden, die met zich brengen wat wij als ontberingen beschouwen, zijn

telkens, voor zoover ik weet, door diegenen, die voldoende vorderingen gemaakt hadden, om een keuze te kunnen doen, verkozen geworden boven die, welke een aangener leven op dit gebied vertegenwoordigden.

Van het Ego-standpunt beschouwd is niets van eenig werkelijk belang vergeleken met geestelijken groei en vooruitgang en het kan niet zelden gebeuren, dat de meer nederige incarnatie er in de eerste plaats op berekend is, om het Ego te bevrijden van karma, dat op den achtergrond ligt, terwijl het ook niet zelden voorkomt, dat een zoodanig leven veel meer leidt tot het zich wijden aan geestelijk denken en pogen dan dat andere, waar genoegens en verstrooiingen van allerlei aard de gedachten der menschen gevestigd houden op het leven hier beneden. En het kan ook voorkomen — maar ik ga nu spreken van een geval, dat wellicht geheel eenig is — dat een bepaald werk, dat een hoog ontwikkeld Ego op zich genomen heeft, beter ten uitvoer kan worden gebracht in lagen dan in hoogen stand. De meeste bestudeerders der wijsgeerige letterkunde zullen in meerdere of mindere mate op de hoogte zijn met de geschriften van dien wonderbaren Duitschen filosoof Jacob Boehme. Nu toonen Jacob Boehme's geschriften aan, dat hij althans op den drempel stond van hoog Adeptschap, en toch was hij in dat leven een eenvoudige schoenlapper, een ondergeschikt werker zelfs in dat nederig beroep. Waarom toch koos hij zulk een incarnatie? — want het is zeker dat een Wezen op zijn hoogte zijn incarnatie moet hebben gekozen.

Voor zoover ik het begrip is het antwoord hierop, dat het in het tijdperk, waarin hij leefde, niet wenschelijk was, dat leeringen, zooals hij te geven had, — werkelijk theosofische leeringen, hoewel niet toegelicht door het groote aantal bijzonderheden als waarover wij sedert hebben mogen beschikken — op de wereld zouden nederdalen van een verheven standpunt van gezag. Slechts enkelen waren daarvoor rijp. Men was

van meening, dat deze behoorden te worden geopperd door iemand, die een nederige plaats bekleedde in de maatschappij. Ik wil hiermede niet mijn instemming betuigen, noch ook het denkbeeld critiseeren. Ik deel het eenvoudig mede als de verklaring, die mij gegeven werd van de incarnatie als Jacob Boehme. "Waarom echter", vroeg ik, "zulk een onedel beroep als dat van schoenlapper?" Het antwoord naar ik meen aan hemzelf ontleend, luidde: „Geen stand waarin gij het doel van den Logos vervult, kan onedel zijn." Dit lijkt mij een zeer schoon antwoord, van een diepe beteekenis, dat op vele verschijnselen in het leven kan worden toegepast. Het is waar, men vindt niet veel schoenlappers, die verkapte Jacob Boehme's zijn, en wij moeten ook niet haastiglijk de gevolgtrekking maken, dat grootsche geestelijke naturen slechts in zulke levensomstandigheden moeten gezocht worden; de regel is in werkelijkheid juist andersom. In de Natuur bestaat de neiging tot de geleidelijke verhooging van maatschappelijke positie in den langen loop der evolutie. Deze komt voort uit de wijze, waarop begeerte werkt in het gewone leven als een der factoren, die het volgend karmische programma vormen. De begeerte moet duidelijk en beslist zijn, om op deze wijze te werken, en het zou niet veel helpen als een straatventer begeerde koning te worden. Hij zou niet genoeg van het leven des konings afweten, om zijn wensch met nauwkeurigheid te kunnen formuleeren, en deze zou zelfs, wanneer hij op een minder hooge plaats gericht ware, niet scherp genoeg omljnd zijn, om karmisch resultaat te hebben. Maar mogelijk kan hij levenstoestanden, die iets beter zijn dan de tegenwoordige, ten volle verwezenlijken en dan neemt de begeerte daarnaar scheppende kracht aan, altijd vooropgesteld, dat de man in andere richtingen geen slecht karma gemaakt heeft, dat deze zijn begeerte tegenwerkt. Alle deze opmerkingen gelden echter klaarblijkelijk voor stadia beneden die welke door de ware geestelijke

aspiratie geschapen worden; wanneer deze zoover ontwikkeld is, dat het Ego haar gevoelt als zijn alles overheerschende beweegreden, vaagt zij alle geringere strevingen weg.

Zooals ik reeds zeide, op de hoogere ontwikkelings-trappen bestaat keuze in deze aangelegenheden; waar dit niet het geval is, te weten bij de groote meerderheid onzer medemenschen, — wordt de leiding ook weer op verschillende wijzen gegeven. Voor degenen, die voldoende zijn gevorderd, maar nog niet het pad betreden, zijn er goddelijke wezens behoorende tot de hoogere orden der groote adeptenhierarchie, wier taak het is, de incarnaties te regelen en elk Ego met inachtneming zijner geestesbehoeften ook werkelijk te geleiden tot die incarnatie welke geschikt is voor zijn verdere uiting. Wat betreft lagere stadia, bijv. de levensomstandigheden van den wilde of zelfs van die der laagste klassen in de beschaafde landen — daar voldoet voor vele Ego's naar men mij met beslistheid mededeelde, elke willekeurige incarnatie van een gegeven vijftigtal evenzeer aan het doel, derhalve wordt in zulke gevallen geen bijzondere persoonlijke leiding gegeven. Men moet altijd bedenken, dat het menschelijk ras een reusachtige processie vormt, door de eeuwen, een processie waarvan de leden zeer verschillende stadia van groei vertegenwoordigen en zeer verschillende aanspraken kunnen doen gelden op de autoriteit, die het geheel bestuurt. Laten wij nagaan wat er gebeurt met een Ego van gewone ontwikkeling, dat een zekeren vooruitgang heeft gemaakt in evolutie en verstandelijkheid, maar geen abnormalen geestelijken groei te zien geeft; zulk een Ego zal tot een geëigende incarnatie worden gebracht door den druk van krachten waarvan het feitelijk geen bewustzijn heeft en het zal zelfs nog een langen tijd onbewust blijven van het feit, dat het deze wereld weer is ingetreden. Er is een verbindingsschakel gemaakt tusschen het Ego en het nieuwe leven — wij weten geen

termen daarvoor, want het fysieke gebied geeft ons geen geschikte waarden die voor deze dingen passen — een soort geheimzinnige magnetische draad of band hecht het Ego aan de nieuwe geboorte, en dit is langen tijd daarvan volkomen onbewust, waarschijnlijk op zijn minst zeven jaar. De eerste zeven jaren van het leven van een kind vertegenwoordigen geen intelligent bewustzijn binnen dat organisme. Misschien zal deze mededeeling verrukte moeders, die reeds op zeer jeugdigen leeftijd allerlei bekoorlijke eigenschappen in haar kroost meenen te ontdekken, zeer tegen de borst stuiten. En al mocht dit zoo zijn, dan moet ik toch volhouden volgens hetgeen mij gezegd is, dat het ware ego-bewustzijn in het kind eerst werkzaam is na verloop van minstens zeven jaren en zelfs dan nog in zeer beperkte mate. Daarna zal het Ego zonder twijfel bewust zijn van zijn hernieuwde verbinding met het fysieke gebied edoch niet op een wijze, die een ernstige belemmering zou vormen voor zijn geestelijk bewustzijn op hogere gebieden. En niet voordat nog een tijdperk van zeven jaren is voorbijgegaan — want deze perioden van zeven jaren hebben een zeer bepaalde beteekenis in verband met den groei van nieuwe Ego's, — niet voordat nog een stadium van bepaalden vooruitgang is doorlopen, worden de etherische en astrale elementen in het nieuwe samenstel van het kind vereenzelvigd met het Ego op den achtergrond. Ik ben niet van plan een in bijzonderheden uitgewerkte verklaring te geven van de opeenvolgende stadia, die de natuur bij het opnieuw tot incarnatie brengen van een Ego aanwendt, maar de twee genoemde perioden van zeven jaar zijn volstrekt niet de eenige, welke als trappen in dit waar te nemen proces vallen. De eigenlijke waarheid is, naar ik geloof, dat de hoogste elementen in het Ego eerst met den volkomen volwassen leeftijd, met ongeveer 28 jaar of zelfs nog later, in staat zijn zich door het nieuwe organisme te uiten; ik geloof zelfs dat de nieuwe incarnatie soms

nog niet geheel volmaakt is met 35. Zoodat geen begrip in verband met dit onderwerp meer bezijden de waarheid kan zijn dan het verbieden van reïncarnatie met het denkbeeld, dat deze op de vroegere trappen pijnlijk is voor de terugkeerende wezenheid.

Op nog een paar andere gedachten omtrent het proces der reïncarnatie dient nadruk te worden gelegd. In de vroegere boeken is heel wat gezegd over Devachan en latere uitleggingen hebben het in den beginne medegedeelde gewijzigd zonder dit tegen te spreken. In vele gevallen is Devachan weinig meer dan een zalig nietsdoen, waarin de persoonlijkheid, die van dit leven daarin is overgegaan in een toestand van volmaakt geluk bestaat, gedurende zoo langen tijd, als de krachten, die gedurende het afgelopen leven geschapen of tot werkzaamheid zijn gebracht, in staat zijn zich op een hooger gebied te openbaren. In al zulke gevallen heeft het opgaan in het Ego onbewust plaats; alle processen van dezen aard worden geleid door hogere intelligentie buiten die van het Ego en slechts in een zeer gevorderd stadium zou het Ego volkomen bewust zijn van hetgeen het deed terwijl het langzaam de ondervindingen van het laatste leven absorbeerde. Men houde steeds in gedachte, dat wij op de hoogste trappen van ontwikkeling, die de mensch kan bereiken, ons lot zelf in handen nemen; op de daaraan voorafgaande wordt het voor ons geregeld door wezens, die een hoogen rang bekleeden in de hiërarchie, die met het toezicht op de menschelijke aangelegenheden belast is, en op veel lagere stadia, die zeer veel omvatten en de gewone hoogte der natuur kunnen genoemd worden, wordt dit bepaald en geleid door wezens van lagere orde in de geestelijke hiërarchie.

Bij het begin van onze studie is veel gesproken over de tijdperken, die gewoonlijk verloop tusschen incarnaties. In mijn eigen eerste boek over dit onderwerp noemde ik — natuurlijk onder leiding — zooals degenen,

die het gelezen hebben, zich zullen herinneren, van 1500 à 2000 jaar als tusschentijdperk voor de gewone menscheid; het leven in dezen tijd was natuurlijk verdeeld tusschen astrale en Devachanische of manasische toestanden. Slechts nadat voor uitputting van al de krachten van het voorafgaande leven ruim gelegenheid was gegeven, kwam de wezenheid weer terug tot incarnatie.

Toenmaals was er niets onwaars in die mededeeling, maar sedertdien is er een merkwaardige toestand gekomen. Wij leven in een zeer merkwaardigen tijd, merkwaardig niet alleen wegens de buitengewone ontwikkeling van theosofische kennis onder de menschen in het algemeen, maar ook in andere opzichten en naast andere opmerkelijke trekken nemen wij een buitengewone versnelling waar in het verloop der menscheijke evolutie.

Ik denk dat velen van ons die versnelling zullen hebben opgemerkt in verband met de levensverschijnselen om ons heen, zelfs in de veranderingen, die plaats gegrepen hebben op het fysieke gebied. Terugblikkende over de laatste vijftig jaar zien wij, dat een enorme vooruitgang is gemaakt in de wetenschap, in de ontdekkingen, in de moreele ontwikkeling en in het godsdienstig denken over de gansche wereld, en die versnelling heeft zelfs in nog sterker mate plaats gehad op de hoogere gebieden der natuur. Zij heeft natuurlijk te maken met het verschil tusschen den neergaanden en den opgaanden boog der evolutie. Op den neergaanden boog — het groote voorbereidende proces der natuur, — is de vooruitgang langzaam, op den opgaanden boog van den cyclus is hij snel, en wij beginnen nu, daar wij, wat dit wereldtijdperk betreft, over het laagste punt heen zijn, den versnellenden invloed van den opgaanden boog te gevoelen, en deze heeft, naar mij gezegd is, in de laatste dertig jaren beslist de uitwerking gehad, dat menschen van de soort, die wij bedoelen wanneer wij van een beschaafde maatschappij

spreken, sneller tot incarnatie terugkeeren. Degenen, die op het Pad zijn laat ik buiten beschouwing, daartoe behooren waarschijnlijk een groot aantal der hier aanwezigen, hetzij zij er zich geheel van bewust zijn of niet, en wellicht ook de meesten van hen, die werkelijk een diepe en ernstige belangstelling voor de theosofische leering gevoelen. Zij staan onder een geheel andere wet en hun incarnatie kan zeer worden versneld en ver binnen de vermelde tijdperken vallen. Voor de gemiddelde beschaafde menscheid heeft de versnelling deze uitwerking dat nu voor een aanzienlijk getal gevorderde Ego's in de beschaafde wereld gemiddeld een tijdperk van slechts drie eeuwen tusschen de incarnaties zal verlopen.

Voor een grooter aantal Ego's van minder hooge geestelijke en intellectuele ontwikkeling natuurlijk zal zevenhonderd jaar het gemiddelde tusschentijdperk vormen, en voor een waarschijnlijk nog grooter aantal, behorende tot de normale toestanden van het gewone leven, zal een tijdperk van duizend jaren in plaats van de 1500, die gedurende de eerste helft der vorige eeuw veelvuldiger waren, het gemiddelde zijn.

Wij hebben allen veel gehoord van de wonderbare instrooming van kennis uit de Oostersche wereld naar de Westersche.

Ex oriente lux is een zeer bekende spreuk voor bestudeerders der Theosofie en zij behelst een diepe waarheid. Maar gelijk zoovele andere dingen in den loop der tijden zijn veranderd, is er een verandering op handen in den geheelen toestand van wat men zou kunnen noemen de occulte wereld in incarnatie; daarmee bedoel ik die gansche groep van menschen, die zich bewegen in de richting der hoogere kennis, die langzamerhand in grooten getale het pad gaan betreden, dat tot het hooger leven voert, die de meerdere kennis, die ons in de laatste jaren ten deel is gevallen op prijs weten te stellen. Vroeger werden zulke menschen meer

in het Oosten dan in het Westen aangetroffen, en het gevolg was, dat degenen, die beslist geestelijk aangelegd waren meer in de Oostersche dan in de Westersche wereld tot incarnatie kwamen.

Toen indertijd onze Theosofische leering hier de belangstelling begon op te wekken waren er onder mijn eigen vrienden eenige, die inderdaad het verlangen koesterden, om in het Oosten te incarneeren, als waarschijnlijk bevorderlijk voor snelleren geestelijken groei dan op andere wijze zou kunnen worden bereikt. Dit streven was mijns inziens verkeerd, voorkomende bij menschen van onzen eigen tijd, maar niet voor hen, die lang geleden leefden; nu is het echter bepaald uit den tijd. De richting van incarnatie bij degenen, die zich in hooge mate gereed toonen voor de hoogere dingen is nu meer van het Oosten naar het Westen. De waarheid in dezen is het feit, dat hoewel wij nu slechts met het begin te maken hebben, de Westersche wereld in de niet verre toekomst het groote uitstralende middelpunt zal zijn vanwaar de geestelijke invloed zich over de beschaafde wereld zal verspreiden, en daarom zeg ik, dat een verlangen, dat zooals ik vermeld heb eenigen tijd geleden bij enkele mijner eerste theosofische medestudeerenden bestond, de wensch namelijk om in het Oosten te incarneeren geheel en al uit den tijd is. Wat wij nu hebben te doen is de plichten te erkennen, die gaandeweg aan het Westen zullen worden opgelegd in verband met den geestelijken vooruitgang der menschheid.

Wanneer wij terugzien op het begin der beschaving, het Atlantische tijdperk, toen er nog geen Europa te bekennen was, bevinden wij, dat alle bestaande ontwikkeling, zoowel geestelijk als verstandelijk, haar centrum had in de Atlantische wereld. Natuurlijk verspreidde zich de Atlantische bevolking langzamerhand over het gansche bewoonbare gedeelte van den aardbol, en alles, waarvan wij nu spreken als de Oostersche

landen was, men houde dit wèl in gedachte, eenmaal Atlantisch. Vroegere onderrassen van het Atlantisch tijdperk kunnen de vroegste bevolking van zoowel Indië als Midden-Azië verklaren of van welk ander deel der Oostersche wereld ook. Naarmate de geestelijke beschaving van Atlantis ontheiligd werd door den groei van het booze in den vorm van wat wij gewoonlijk noemen neigingen naar den zwarten kant, verlieten de beste vertegenwoordigers der gevorderde geestelijke ontwikkeling van Atlantis het land en trokken naar het Oosten; daardoor werd in de dagen van ouds dat groote uitstralende middelpunt van geestelijke kracht in het Oosten gevestigd; en zoo bleef het langen tijd. Op een tijdstip, dat natuurlijk van ons standpunt gezien ook zeer lang geleden is, twee of drie honderdduizend jaren namelijk, toen Atlantische Adepten, het land zelf verlatend, om aan de verkeerde gevolgen van zijn beschaving te ontkomen, zich in Egypte vestigden, ontmoetten zij een anderen stroom van geestelijke beschaving, die van Indië en de landen daarachter naar het westen vloeide, die om zoo te zeggen voortgebracht was door de uitwerking der meer verheven gedachten in de vroegere rassen van het Atlantische tijdperk. Zoo heeft men zich dus, nadat Atlantis ten slotte verdwenen was, vernietigd geworden wegens zijn groote verlaging — de Oostersche wereld voor te stellen als de eenige vertegenwoordigster van geestelijken groei. Doch tevens moet men het onweerlegbare feit erkennen, dat in het verloop der onderrassenontwikkeling later onderrassen dan die welke in het Oosten wonen, ontstaan en geëvolueerd zijn in wat nu de Westersche wereld genoemd wordt. Nu rolt dus de groote golf van geestelijkheid weer naar het Westen terug. *Ex oriente lux!* Maar die uitdrukking geeft op zichzelf reeds aan, dat het zich in westelijke richting beweegt. Sommige West-Amerikanen gebruiken gaarne de bluffende woorden: "Naar het Westen neemt de Ster der Heerschappij haren weg!"

Ik heb op het oogenblik niet met de Ster der Heerschappij te maken; maar westwaarts bewegen zich zeer duidelijk de groote krachten van geestelijke energie en ontwikkeling, en wij behooren ons dien toestand om zoo te zeggen waardig te maken, wij moeten ons aangorden om bereid te zijn.

Indien wij onze verrichtingen behoorlijk op prijs weten te stellen, blijken zij veel waardiger dan de menschen op 't eerste gezicht zouden denken. Wij leden der Theosofische Vereeniging zijn belast met de leiding van den geestelijken vooruitgang in de westersche wereld, dat is onze taak. De Vereeniging is een kern, die in toekomstige geslachten over niet al te langen tijd enorm zal worden uitgebreid buiten haar tegenwoordigen omvang, uitgebreid, laten wij vertrouwen, doordat degenen, die er nu mede verbonden zijn, de plichten, welke op hen rusten ten volle zullen begrijpen en zullen handelen op zoodanige wijze als den weg zal banen voor die verdere ontwikkeling die ongetwijfeld als programma der toekomst in het plan der Hoogere Machten ligt. Dat programma kan ten uitvoer worden gebracht mits wij op de invloeden door Hen uitgestraald behoorlijk kunnen beantwoorden.

Dit is de belangrijkste gedachte, die ik hedenavond bij u wensch achter te laten, maar er zijn ook nog een paar minder gewichtige aangelegenheden, in verband met verkeerde opvatting of misverstand van Theosofische leering, die onbeteekenend ja bijna beuzelingen lijken in vergelijking van de hiervoor behandelde, die evenwel toch ook onze aandacht vragen. Ik bedoel de soms verkondigde beschouwingen, waarbij het streven naar geestelijken groei en vooruitgang in verband wordt gebracht met de kwestie wat men eten en drinken of niet eten en drinken zal. Dit nu is een zeer teer punt dat door Theosofische schrijvers in den laatsten tijd vrij druk besproken is en waaromtrent ikzelf niet gaarne door mijn theosofische vrienden verkeerd verstaan wil

worden. Niemand kan meer waardeerende bewondering koesteren voor hetgeen in 't algemeen de reinere levenswijze kan worden genoemd, vergeleken met die van de massa, dan ik, maar toch durf ik zeggen — en ik zeg het op gezag, dat ik eerbiedig — dat het zuiverder dieet, hoe schoon ook in zijn opvatting, dat die “volmaakte weg in de voeding” waarover Anna Kingsford ¹⁾ jaren geleden zoo bewonderenswaardig geschreven heeft — niets te maken heeft met geestelijken vooruitgang. Dat is het waar ik heen wil. Laten degenen, wien het om gezondheidsredenen, gemak, familieomstandigheden of elke andere reden, die waard is in aanmerking te worden genomen, moelijk valt de voorschriften van het volmaakte dieet op te volgen, toch niet meenen, dat zij hun geestelijken groei benadeelen door dat te verwaarloozen. Daarop wensch ik den nadruk te leggen. Met betrekking tot het fysieke leven dient allereerst in aanmerking te worden genomen — ik spreek nu niet van de zedelijke eigenschappen, die ons gedrag behooren te regelen — dat onze voornaamste plicht jegens het fysieke instrument waarmee wij te werken hebben, wanneer wij het rechte trachten te doen in dit leven — is dat wij het gezond houden. En in den tegenwoordigen tijd, dat de meeste onzer lichamen — niet onze Ego's — maar de meeste onzer lichamen, waarschijnlijk door hereditieit gewoon zijn aan het ouderwetsche dieet, gebeurt het niet steeds, dat de tegenwoordige vertegenwoordigers van die afstammingslijn gezond kunnen zijn met een geheel nieuw régime. Het is van belang dit te bedenken. Uw plicht jegens het lichaam, om zoo te zeggen, is het gezond te houden en gij moet zelf bepalen welke leefregel ten opzichte van eten en drinken het best berekend is, dit resultaat teweeg te brengen. Ik heb pogingen gedaan om inlichtingen over dit onder-

¹⁾ In Hollandsche Vertaling verschenen onder den titel “De Ware Voeding”.

werp te verkrijgen van zeer verheven leeraars; ik geloof, dat ik daarin geslaagd ben, en wat ik u gezegd heb is daarvan het resultaat. Meer tot bijzonderheden afdalende moet in zekeren beperkten zin als waar erkend worden dat een slecht soort "magnetisme" (wij moeten deze uitdrukking bezigen, omdat wij geen betere hebben) inderdaad het vleesch als voedsel vergezelt. Het heeft een zeer geringen invloed en men heeft mij verteld, dat degenen, die van een hooger gebied de pogingen van den vegetarischen denker, om het volmaakte dieet in toepassing te brengen, kunnen gadeslaan, zich nogal vermaken over hun onwetendheid omtrent het verschil in magnetisme van de verschillende soorten vegetarisch voedsel. Als het er werkelijk op aan komt, dat zekere soorten voedsel slecht magnetisme hebben, dan zit dat in verschillende plantestoffen even goed als in vleesch en ook in dit geval heeft het niet veel te beteekenen. Hetzelfde geldt in eenigszins sterker mate van alcohol, en het is weer de kwestie of de fysieke hereditieit van dien aard is, dat een zeker lichaam niet zijn gezondheid en de geschiktheid voor zijn werk kan bewaren zonder een weinig van dien anders ongewenschten drank.

Nog een andere theorie vraagt in dit opzicht onze aandacht, die namelijk welke te maken heeft met de rookgewoonte. Laat niemand onder den indruk verkeerden — als hij althans eenige waarde wil hechten aan de inlichting die ik daaromtrent heb mogen ontvangen — als zou daar kwaad in steken voor het fysieke lichaam, wat gezondheid betreft, of voor geestelijken of zedelijken vooruitgang of voor de hoogere plichten des levens. Het is volmaakt onschadelijk; het heeft geen slechte uitwerking op de astrale of etherische toestanden, — natuurlijk wanneer men in dezen de matigheid betracht. Ik veronderstel altijd, dat ik tot menschen spreek, die in geen enkel fysiek genot tot uitersten vervallen. Maar binnen redelijke grenzen heeft de gewoonte van rooken, zooals mij verteld is, veeleer een weldadige

uitwerking dan het tegendeel op den etherischen toestand van menschen, die leven in een maatschappij als de onze vol van gecompliceerde astrale draaikolken van allerlei aard. Er moet evenwel in verband met rooken nog een opmerking gemaakt worden: hoe aangenaam en onschuldig het op zichzelf ook moge wezen, niemand, van de opvatting, welke misschien ieder der hier aanwezigen huldigt, zou er ook maar over denken, om iets van dien aard te doen op een wijze, die voor anderen onaangenaam zou zijn. Dat is juist de sleutel tot een recht begrip van deze zaak. Het draait alles om veel verhevener beginselen, omdat het denkbeeld, niets te doen voor onszelf wat tegen het welbehagen of het welzijn van anderen indruischt de uitdrukking is van het grondbeginsel van geestelijken vooruitgang in al zijn aspecten.

Wij zijn geen afgescheiden en afgezonderde atomen van bewustzijn, slechts levende voor onszelf alleen; wij zijn eenvoudig deelen van een ontzaglijk geheel, waarmede wij onze gelijkzelveit in de toekomst ten volle zullen verwezenlijken zooals wij die zelfs nu reeds intellectueel kunnen apprecieeren. Dat begrip kan door zijn grooten eenvoud nooit verkeerd worden opgevat. Eenvoudig op dit gebied is het even eenvoudig en even waar op gebieden daarboven en het is het eene eenige denkbeeld, dat, mits het ons begripsvermogen geheel doortrekt en ons ten gids strekt in leven en handelen, de menschen tot theosofen zal maken in de ware beteekenis des woords.

Van schrijver dezès verschenen mede:

De Occulte Wereld . . . geb. f2.75

Esoterisch Boeddhisme . geb. f2.75

De Groei der Ziel . . . geb. f4.—

Voorvallen uit het Leven

van H. P. Blavatsky . geb. f3.50

Ervaringen na den dood . ing. f0.50

Theosofische leeringen, die
licht verkeerd begrepen

worden ing. f0.20

Het begin van het Vijfde Ras ing. f0.40

De Samenstelling der Aarde ing. f0.40

Het Stelsel waartoe wij

behooren ing. f0.40

Appollonius van Tyana . ing. f0.40

Trillingen ing. f0.40

THEOSOFISCHE
BIBLIOTHEEK
Tolstraat 154 Amsterdam

1 SEP. 2012

**GEDRUKT BIJ
DUWAER & VAN GINKEL
AMSTERDAM**